

ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

Financial Literacy of the Working-Age Population in Chatuchak District, Bangkok

พรชนิต เหมไพบูลย์^{1*} และ ลดาวัลย์ ยมจินดา²

¹สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

* ผู้รับผิดชอบบทความ

Pornchanit Hamphaiboon ^{1*} and Ladawan Yomchinda ²

E-mail: pornchanith@gmail.com¹

¹Master of Business Administration Program in Finance and Banking, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Thailand

²Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Thailand

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางการเงิน ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มคนวัยงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ราย โดยใช้คำถามแบบตัวเลือกเพื่อประเมินทักษะด้านความรู้ทางการเงิน และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากการวัดค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.9921 และมีค่าความเชื่อมั่นจากการวัดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของควอนบาค เท่ากับ 0.957 และ 0.956 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test for independent sample ค่าความแปรปรวนทางเดียว และ ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี The Scheffe' test

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ51) อยู่ในช่วงอายุ 30 – 40 ปี(ร้อยละ50) จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี(ร้อยละ49.2) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 40,000 บาท(ร้อยละ40.4) มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี(ร้อยละ35.8) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท(ร้อยละ63.0) คนในวัยงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีทักษะด้านความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 8.118) ด้านทัศนคติทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเชิงบวกมาก (\bar{X} = 3.91) ด้านพฤติกรรมทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติทางการเงินอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 2.16)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ด้านเพศ อายุ รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน มีทักษะทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ทักษะการเงิน; ความรู้ทางการเงิน;ทัศนคติทางการเงิน; พฤติกรรมทางการเงิน

Abstract

The Independent Study objectives were 1) to study the demographic characteristics and the financial literacy of the working-age population in Chatuchak District, Bangkok, and 2) a comparative study of the demographic characteristics, i.e., sex, age, educational level, monthly income, work experiences, and occupation influencing opinion levels toward financial literacy of the working-age population in Chatuchak District, Bangkok.

This qualitative research was achieved through means of studies and data collection conducted among 400 samples of the working-age population in Chatuchak District, Bangkok by means of multiple-choice survey to assess skill the financial knowledge, and questionnaire to assess the financial attitude and behavior of the sample groups selected by purposive sampling. According to the validity test of the questionnaire, the Index of Congruence (IOC) was recorded at 0.9921 while the Cronbach's alpha coefficient was posed at 0.957 and 0.956. The obtained data and the hypothesis were later analyzed and tested by statistics of number, percentage, mean, standard deviation, t-test for independent sample, one-way ANOVA, and The Scheffe' test.

Analysis revealed that the majority of the samples are: male, aged between 30 – 40 years old (fifty-one percent); graduated with Bachelor's Degree (forty-nine point two percent); earn average monthly income at around 20,001 – 40,000 baht (forty point four percent); have over 10 years of professional experience (forty-nine point two percent), and most of them work as employees at private companies (sixty-three percent). The working-age population in Chatuchak District, Bangkok, have moderate financial knowledge ($\bar{x} = 8.118$). Their financial attitude, meanwhile, is very positive ($\bar{x} = 3.91$). Their financial behavior is considered good, show quite an appropriate financial practice ($\bar{x} = 2.16$)

The results of hypothesis testing showed that the samples with different the demographic characteristics were sex, age, monthly income and work experiences also show different financial literacy was significantly different at the statistical level of .05.

Keywords: Financial literacy; financial knowledge; financial attitude; financial behavior

บทนำ

ทุกวันนี้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต้องประสบกับภาวะความยากจน อยู่ในภาวะที่ขาดแคลน ไม่มี ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีหนี้สิน เห็นได้จากตัวเลขหนี้ครัวเรือนไทย ในปัจจุบันคนไทยเป็นหนี้ง่ายขึ้น และมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ไม่เท่าเทียมกัน หลายชีวิตจึงปรารถนาที่อยากจะมี ความมั่นคงทางการเงินหรือที่เรียกกันว่า “อิสรภาพทางการเงิน” แต่เมื่อตลาดการเงินยังมีความไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะ ในประเทศกำลังพัฒนา ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าถึงเครื่องมือทางการเงินของคนบางกลุ่ม ประกอบกับความแตกต่างในลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และในบริบทของการประกอบอาชีพ และความเสี่ยงทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ปัจจัยล้วนส่งผลให้พฤติกรรมทางการเงินของบุคคลมีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป

จากตัวเลขหนี้ครัวเรือนไทยที่อยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นจุดอ่อนของประชากรในประเทศ ด้านการบริหารจัดการเงิน นับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน ดังนั้นเราควรเรียนรู้วิธีการหาเงิน การใช้เงิน การทำให้เงินงอกเงย ตลอดจนการทำให้มีเงินใช้อย่างเพียงพอบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และเป็นไปตามอัตภาพของแต่ละบุคคล เหล่านี้ คือ ‘ทักษะทางการเงิน’ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวัน โดยบทบาทของทักษะทางการเงินนั้นจะถูกนำไปใช้ในด้านต่างๆ เช่น การตัดสินใจทางการเงิน การเข้าถึงบริการทางการเงิน การตัดสินใจและบริหารการลงทุน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในตลาดทุน

ในปัจจุบันนั้น การวัดระดับทักษะทางการเงินได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการศึกษาถึงสถานะโดยรวมของความรู้และพัฒนาการทางการเงินของคนในประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้แก่ประชาชน โดยได้ส่งเสริมทักษะทางการเงินให้ประชาชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย เพื่อให้ทราบระดับทักษะทางการเงินและพัฒนาการ เพราะทักษะทางการเงินที่ดีนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตลอดจนผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560)

จากปัจจัยที่ได้กล่าวข้างต้นล้วนสร้างความท้าทายต่อการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นพ้องว่าทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของทุกๆ คนคือ ความรู้ทางการเงิน (financial literacy) ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง ทักษะทางการเงินในระดับบุคคล (individual level) โดยเลือกปัจจัยที่จะศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ ในด้านพฤติกรรมทางการเงิน ทักษะทางทัศนคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ของประชากรในเขตจตุจักร โดยจะศึกษาและสำรวจความคิดเห็นตามแนวทางการเงินของ OECD อันนำผลจากการสำรวจมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในวิเคราะห์และการส่งเสริมทักษะทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และทักษะทางการเงินรายด้านของคนในวัยงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางการเงิน ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อทักษะทางการเงินในด้านความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี้ มุ่งศึกษาทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา : การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นสำรวจทักษะทางการเงิน 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร โดยใช้แบบทดสอบตามแนวทางการเงินของ OECD อันนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมทักษะทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจตุจักร (จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรและพื้นที่รายเขตของกรุงเทพมหานครปี 2560 จำนวน 156,684)

ขอบเขตด้านระยะเวลา : ระยะเวลาที่ใช้ทำการวิจัยคือ เดือน มิถุนายน 2563 ถึงเดือนตุลาคม 2563

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้เหมาะสม และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้านการเงินต่อไป
2. ข้อมูลจากการวิจัยจะทำให้ทราบแนวทางในการเพิ่มทักษะทางการเงิน เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถในการบริหารจัดการเงินระดับบุคคลของของประชากร
3. ได้ข้อมูลอันนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมทักษะทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด ตรงปัญหาของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความซับซ้อนอยู่มาก เป็นปัจจัยพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากคุณลักษณะของประชากรมีความแตกต่างกันไป ประกอบไปด้วยตัวแปรที่สำคัญ คือ อายุ เพศ สถานภาพ

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดและการกระจายของประชากร คุณลักษณะของประชากรศาสตร์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยผ่านทางรูปแบบการตัดสินใจ และ ค่านิยมของบุคคล(ภาวิณี กาญจนานา,2559)

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตลอดจนปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางการเงินอย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้แก่บุคคล และเป็นตัวช่วยในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้เหมาะสม ทักษะทางการเงินไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่จะวัดได้ จากตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่บ่งบอกว่าเป็นลักษณะของผู้มีทักษะทางการเงิน สามารถสะท้อนและวัดได้จากพฤติกรรมของบุคคล ในการวัดระดับทักษะทางการเงินตามแบบของ OECD (2015) จะทำการวัดความรู้ครอบคลุม 3 ด้าน อันประกอบไปด้วย ด้านความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) และด้านทัศนคติทางการเงิน (Financial Attitude) (Financial Services Authority:FSA, June 2005)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (KAP)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ 1) ความรู้ (Knowledge) ความรู้อันเกิดจากการเรียนรู้ นั้น จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และทัศนคติ ที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม 2) ทัศนคติ (Attitude) เป็นความคิด ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติจะมีผลต่อการแสดงออก 3)การยอมรับปฏิบัติ (Practice) เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ แสดงออกบอกถึงความชอบและไม่ชอบ ทำบ่อยหรือไม่เคยทำ ต่อกิจกรรมบางอย่าง (นิยะดา ชุณหะวงศ์และนินนาท โอฬารวรรุฒิ , อ่างในสุชัญญา ลิ้มสกุล, 2541)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตัวในรูปแบบ 4 ประการดังนี้ (Nancy Z. Schwartz ; อ่างในสุชัญญา ลิ้มสกุล, 2541)

- 1) ทัศนคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติ ดังนั้นความรู้มีผลต่อความสัมพันธ์กับทัศนคติและมีผลต่อการปฏิบัติ
- 2) ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา
- 3) ความรู้และทัศนคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้โดยที่ ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน
- 4) ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) แบ่งการศึกษาทักษะทางการเงินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน และด้านความรู้ทางการเงิน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชากรวัยทำงานที่อาศัยอยู่ในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 156,684 คน (ข้อมูลสถิติจำนวนประชากรและพื้นที่รายเขตของกรุงเทพมหานครปี 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณขนาดตัวอย่างด้วย วิธีของ Taro Yamane(1970) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 400 คน โดยใช้การคัดเลือกตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นคนวัยทำงานในเขตจตุจักร ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงข้อความจากการสำรวจทักษะทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย (Financial Literacy) ปี 2559 โดยมีประเด็นตามแนวทางของ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน และอาชีพ รวมจำนวน 6 ข้อคำถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) และเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaires) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามกำหนด (Nominal scale) ได้แก่ เพศ และ อาชีพ ข้อมูลประเภทจัดลำดับ (Ordinal scale) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 2.1) ทักษะด้านความรู้ทางการเงิน เป็นแบบสอบถามถูก/ผิดวัดความรู้ทางการเงิน จำนวน 12 ข้อคำถาม 2.2) ทักษะด้านทัศนคติทางการเงิน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับวัดระดับความคิดเห็นต่อความสำคัญของการจัดการเงินจำนวน 11 ข้อคำถาม และ 2.3) ทักษะด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อพฤติกรรมจัดการเงินจำนวน 12 ข้อคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลทักษะทางการเงินรายด้านโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ดังนี้

- 1) เพศ ทดสอบโดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างแบบ t-test for Independent Samples
- 2) อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ทำงาน และอาชีพทดสอบโดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างแบบ F-test และถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการ Scheffe'

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาทักษะทางการเงินของบุคคล มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

ผลการวิจัย

การศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 400 ราย ร้อยละ 51.0 เป็นเพศชาย และร้อยละ 49.0 เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 30 – 40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ ต่ำกว่า 30 ปี และ 41 – 50 ปี (ร้อยละ 28.2 และ 15.0 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่จบ

การศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 46.3 เมื่อสอบถามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนได้รับ 20,001 – 40,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมาได้รับมากกว่า 60,000 บาท และ 40,001 – 60,000 บาท (ร้อยละ 24.3 และ 19.0 ตามลำดับ) เมื่อสอบถามถึงประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 35.8 รองลงมา 6 -10 ปี และ 2 - 5 ปี (ร้อยละ 30.5 และ 22.7) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 16.2 และ 12.3 ตามลำดับ)

การศึกษาทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ทักษะทางการเงิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความรู้ทางการเงิน	8.118	1.526	ปานกลาง
ด้านทัศนคติ	3.91	0.520	เชิงบวกมาก
ด้านพฤติกรรม	2.16	0.386	ดี

พิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย เพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินในภาพรวม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ย 14.17 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.85 ซึ่งประกอบด้วย คะแนนความรู้ทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีทักษะในด้านความรู้ทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง(ร้อยละ 51.0) คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ 8.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.5 โดยหัวข้อที่คนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือ การเลือกลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงนั้น มีโอกาสที่จะขาดทุนสูงด้วยเช่นกัน ในขณะที่หัวข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือ การซื้อสลากออมสินไม่ใช่เป็นการลงทุน คะแนนทัศนคติทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับเชิงบวกมาก(ร้อยละ 59.7) คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติ 3.91 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.2 โดยทัศนคติที่คนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครเห็นด้วยมากที่สุด คือ การวางแผนการเงินเพื่ออนาคตเป็นสิ่งจำเป็น เพราะอนาคตไม่แน่นอน และการจัดสรรส่วนหนึ่งของรายได้เป็นเงินออมเป็นสิ่งที่ควรทำ ทั้งนี้ทัศนคติที่กลุ่มตัวอย่าง ได้คะแนนน้อยสุด คือ ทัศนคติเกี่ยวกับ High Risk High Return กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “ควรเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด แม้จะมีความเสี่ยงที่สูงมาก” มากที่สุด คะแนนพฤติกรรมทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มีการปฏิบัติทางการเงินอยู่ในระดับดี(ร้อยละ 61.0) คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรม 2.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72 โดยพฤติกรรมที่คนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครปฏิบัติได้ดีที่สุด คือ ชำระค่าใช้จ่ายได้ตรงเวลา ในขณะที่พฤติกรรมในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้ ยังต้องปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ต่อทักษะทางการเงินของคนวัยทำงาน ในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีทักษะด้านพฤติกรรมทางการเงินแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มี

ช่วงอายุที่แตกต่างกันมีทักษะทางการเงินด้านความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมทางการเงินแตกต่างกัน ด้านระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีทักษะทางการเงินด้านทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินแตกต่างกัน ด้านประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีทักษะทางการเงินด้านทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	ความรู้ทางการเงิน		ทัศนคติทางการเงิน		พฤติกรรมทางการเงิน	
	Sig.	แปลผล	Sig.	แปลผล	Sig.	แปลผล
เพศ	.214	ไม่แตกต่าง	.059	ไม่แตกต่าง	.003*	แตกต่าง
อายุ	.003*	แตกต่าง	.000*	แตกต่าง	.001*	แตกต่าง
ระดับการศึกษา	.862	ไม่แตกต่าง	.141	ไม่แตกต่าง	.978	ไม่แตกต่าง
รายได้	.170	ไม่แตกต่าง	.000*	แตกต่าง	.000*	แตกต่าง
ประสบการณ์	.150	ไม่แตกต่าง	.000*	แตกต่าง	.000*	แตกต่าง
อาชีพ	.259	ไม่แตกต่าง	.614	ไม่แตกต่าง	.498	ไม่แตกต่าง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัย เรื่องทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอแนะนำประเด็นอภิปราย ดังต่อไปนี้

ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ทักษะด้านความรู้ทางการเงิน คนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีทักษะในด้านความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยภาพรวมด้านความรู้ $\bar{X} = 8.118$ หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ถูก 8 ข้อจาก 12 ข้อ โดยสามารถตอบคำถามที่เป็นคำถามทางทฤษฎีได้ถูกต้อง มากกว่าคำถามที่เป็นในทางปฏิบัติเพราะมีความซับซ้อนกว่าทฤษฎี จากผลผู้วิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทางการเงินในทางทฤษฎีที่ถูกต้องประมาณหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากขาดประสบการณ์ในการใช้บริการทางการเงิน เช่น เงินฝาก/เงินออมและการลงทุน ทำให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้จากการใช้งานจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ปานแก้วตา ลักวานิช (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำพอง พบว่า เกษตรกรมีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับกลาง โดยเกษตรกรมักจะตอบคำถามที่ไม่มีความซับซ้อน แต่ในคำถามมีความซับซ้อนมากขึ้นมักจะตอบได้ไม่ถูกต้อง

ทักษะด้านทัศนคติทางการเงิน คนวัยทำงานในเขตจตุจักรกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับเชิงบวกมาก คะแนนเฉลี่ยภาพรวมด้านทัศนคติทางการเงิน $\bar{X} = 3.91$ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องของการวางแผนการเงินเพื่ออนาคตด้วยการออมเงิน การนำเงินไปลงทุน และความสำคัญของการบันทึกรายรับ-รายจ่ายตามลำดับ ผลจากการวัดทักษะด้านทัศนคติทางการเงิน สามารถอภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติทางการเงินที่ดี

เนื่องจากส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ทางการเงิน ส่งผลให้มีมุมมองทางการเงินในเชิงบวก และกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ ทรศนันท์ ตรีอิทธิพิทักษ์กุล(2562) ที่พบประเด็นสำคัญ คือ เมื่อมีเงินเก็บควรนำไปลงทุนให้ กองเกย การเก็บไว้โดยไม่นำไปทำอะไร มูลค่าของเงินก้อนนั้นก็ลดลงตามเวลาดังนั้นจึงควรนำเงินไปลงทุน และการเริ่มต้นลงทุนยิ่งเร็วเท่าไร ผลตอบแทนก็จะมีเวลาเติบโตมากขึ้นเท่านั้น

ทักษะด้านพฤติกรรมทางการเงิน คนวัยทำงานในเขตจตุจักรกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมในเกณฑ์มีการปฏิบัติทางการเงินอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยภาพรวมด้านพฤติกรรมทางการเงิน $\bar{X} = 2.61$ กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเป็นประจำ ในเรื่องของความสามารถในการชำระค่าใช้จ่ายได้ตรงเวลา , มีการหาข้อมูลจากสื่อเพื่อเปรียบเทียบถึงความคุ้มค่า สามารถอธิบายกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติด้านการเงินที่เหมาะสม ใช้เงินโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงิน ในขณะที่การปฏิบัติที่ควรจะต้องมีการปรับปรุง คือข้อคำถามที่ว่า ท่านจะนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายก่อน ถ้ามีเหลือจึงเก็บออม ซึ่งจะส่งผลถึงการมีเงินเก็บในวัยเกษียณ และถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะมีเงินไม่พอใช้ในอนาคต อันจะนำไปสู่การเป็นหนี้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ณฐมน(2562) เรื่อง ‘ทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางการเงินของกลุ่มวิชาชีพครู ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล’ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่มีการเก็บออมหรือจัดสรรรายได้เพื่อการออม โดยนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน ถ้ามีเหลือจึงเก็บออม ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจมีเงินไม่พอใช้ในการดำรงชีพหลังเกษียณอายุการทำงาน และยังสอดคล้องกับผลการสำรวจทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ปี 2559 ของ ธปท. ที่พบว่า พฤติกรรมทางการเงิน เป็นทักษะที่คนไทยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและมีแนวโน้มลดลงจากปี 2556 และ 2558 โดยมีจุดที่ควรพัฒนาต่อไปในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้จ่าย การบริหารจัดการเงินเพื่อมิให้ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้

การทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างทักษะทางการเงิน ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษาและอาชีพไม่พบความแตกต่าง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ คือ ช่วงวัยทำงาน ในเขตจตุจักร ดังนั้นระดับการศึกษาและลักษณะอาชีพจึงไม่ได้กระจายตัวมากนัก ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต เนื่องจากเป็นข้อจำกัดของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ในขณะที่ปัจจัยด้านอายุ พบความแตกต่างของทักษะการเงินในภาพรวม จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า คนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ที่มีช่วงอายุต่างกัน มีทักษะทางการเงินด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านพฤติกรรมทางการเงินที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาจากค่า Mean พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 41 - 50 ปี มีทักษะทางการเงินสูงกว่าช่วงวัยอื่นๆทุกด้าน รองลงมาเป็นกลุ่มช่วงอายุ 30-40 ปี ในขณะที่กลุ่มที่มีค่า Mean ต่ำสุดของภาพรวมทักษะ คือกลุ่มที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ที่แม้จะมีทักษะด้านความรู้สูงกว่าคนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี แต่ก็มีค่าเฉลี่ยด้านทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินต่ำกว่าวัยอื่นๆ จึงควรมีมาตรการส่งเสริม บ่มเพาะพฤติกรรมที่ดีตั้งแต่อายุยังน้อย อันเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี สามารถบริหารจัดการการเงินได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ปี 2559 ของ ธปท. ที่พบว่า Gen X (ผู้ที่เกิดปี 2509 – 2523) คือช่วงอายุ 40-54 ปี มีความรู้ทางการเงินค่อนข้างดี แต่พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่ สามารถบริหารจัดการการเงินให้รองรับกับความรับผิดชอบทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ นอกจากนี้ยังมีวิธีการออมที่ไม่เหมาะสมมากนัก รวมทั้งไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาก่อนตัดสินใจเลือก ผลิตภัณฑ์ส่วนในด้านทัศนคติพบว่ามิ

ทัศนคติที่ดีในทุกด้าน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วดีกว่า Gen Y (ผู้ที่เกิดปี 2524 – 2543) , Gen Baby Boomer ขึ้นไป (ผู้ที่เกิดก่อนปี 2509) และ Gen Z (ผู้ที่เกิดปี 2544 เป็นต้นไป) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปานแก้วตา ลักวานิช (2561) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัย เรื่องทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำพอง พบว่า เกษตรกรที่มีเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และการจัดทำบัญชีที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินหรือองค์ประกอบทักษะทางการเงินแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรคนันท์ ตรีอิทธิพิทักษ์กุล(2562) ‘ทักษะการเงินของประชากรไทย’ จากผลการศึกษาไม่พบว่าเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อทักษะทางการเงินที่แตกต่างกันในภาพรวม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะถึงปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันนั้นมีผลต่อการศึกษาวินิจฉัย จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรม ทัศนคติ และความรู้ทางการเงินหลากหลาย ขึ้นกับปัจจัยแวดล้อมของบุคคลและข้อคำถามที่นักวิจัยนำมาใช้ในการสำรวจ จากการทดสอบความแตกต่างของทักษะการเงิน ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต อย่างไรก็ตามการส่งเสริมทักษะทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ทางการเงิน แม้จะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและมีหลักในการพิจารณาอย่างมาก แต่นับเป็นเรื่องใกล้ตัวและจำเป็นในชีวิตประจำวันที่บุคคลจะต้องนำมาใช้ในการวางแผน ตัดสินใจในการบริหารจัดการการเงิน เนื่องจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ รายได้ ฯ เหล่านี้ล้วนเป็นต้นทุนชีวิตที่ต่างกันของบุคคล ประกอบกับช่องทางการออมและลงทุนมีความหลากหลาย อีกทั้งยังมีความเสี่ยง และจากการศึกษาทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้านของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทักษะด้านความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงิน เมื่อทำการวิเคราะห์ความรู้รายข้อนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีมากกว่าความรู้ในทางปฏิบัติ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ทางการเงินให้ทั่วถึงกัน ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญ ตลอดจนแนะนำและส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจในความรู้พื้นฐานทางการเงินที่ถูกต้อง และรณรงค์ให้เกิดการปฏิบัติจริง เพื่อให้บุคคลมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินที่เหมาะสมให้กับตนเอง ผ่านทางการศึกษาขั้นต้น เมื่อเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปปรับใช้และวางแผนการเงินที่เหมาะสมได้ ก็จะทำให้บุคคลมีระดับมีทักษะทางการเงินที่สูงขึ้น และช่วยลดผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ในระยะยาว

ข้อจำกัดในการวิจัยและงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยนี้มีข้อจำกัด ได้แก่ 1. รูปแบบเครื่องมือที่ใช้และข้อคำถามที่ผู้วิจัยใช้ในการสำรวจแบบสอบถาม สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 2. ข้อคำถามแต่ละข้อควรจะมีการให้น้ำหนักที่แตกต่างกันไปขึ้นกับความสำคัญของคำถามนั้นๆ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้กำหนดให้ข้อคำถามแต่ละข้อมีน้ำหนักเท่ากัน และ 3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย นี้เป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง

สำหรับงานวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการขยายประเภทของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เช่น ในพื้นที่เศรษฐกิจ หรือย่านธุรกิจการค้า ในกรุงเทพมหานครฯ เช่น ย่านทองหล่อ สีลม สยาม และเพลินจิตร์ เป็นต้น เพื่อให้ได้

ข้อมูลที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มบุคคลทั่วไปที่ใช้บริการต่างๆ ในพื้นที่เศรษฐกิจ รวมถึงจำแนก ระดับตัวแปรต้น เช่น ระดับความรู้ คนมีความรู้ทางการเงินกับคนไม่มีความรู้ทางการเงิน , กลุ่มที่มีเงินเดือนกับกลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว หรือคนที่มีเงินเก็บสูงกับคนที่มีเงินเก็บปานกลาง ให้มีความซับซ้อนหรือละเอียดมากขึ้น เพื่อจะได้หาความแตกต่าง หรือความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยได้เหมาะสมและละเอียดยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศรีนวล. (2558). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการลงทุน และแรงจูงใจในการลงทุน ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เกษม วัฒนชัย. (2544). นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. Thailand Education.
- กุลภรณ์ เทพพัตรา. (2548). ความรู้ ทักษะ และความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครต่อการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารพาณิชย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชวีพร สีสนิท. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวของลูกค้าบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรัตน์ สังข์แก้ว. (2544). การลงทุน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตติพร ศิริदानนท์. (2543). การเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดเจตคติต่อวิชาคอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณฐมน เพิ่มสุข. (2562). ทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อความมั่งคั่งทางการเงินของกลุ่มวิชาชีพครู ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทรงศันันท์ ตรีอิทธิพิทกุล.(2562). ทักษะการเงินของประชากรไทย.สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). สรุปผลการสำรวจทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ปี 2559 และแนวทางการดำเนินการของ ธปท. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2563, จาก https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/Activities/Documents/Article_23Aug2018_1.pdf
- เบญญาภา ภาสน์ภาษิต. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินเพื่อวัยเกษียณของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์. (2561). การจัดการเงิน: กรณีศึกษาในด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับเงินที่คนคิด เกี่ยวกับเงิน และ ความรู้เกี่ยวกับเงินของพนักงานที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี. วารสารนักบริหาร, 33(2), 63-71.
- ปรารธนา เหล่าคนดี. (2558).การศึกษาพฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน กรณีศึกษา : พนักงานบริษัทฟู้ดโปรดเจ็ค (สยาม) จำกัด และ พนักงานบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บัวหลวง จำกัด.การศึกษาอิสระปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปานแก้วตา ลัคนาวานิช และวิลาวัดย์ ตึงไตรภพย์. (2561). *ทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำปากพนัง*. สาขาวิชาการบัญชี สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พิชามณูษ์ ศรีสุวรรณ และคณะ. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการเงินกับพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ กลุ่มระดับชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคณะอื่นๆ.(2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่:กรุงเทพฯ:ธรรมสาร*.
- ศิรินุช อินละคร. (2548). *การเงินบุคคล*. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. (2552). CISA 1 Workbook : คลังแบบทดสอบพร้อมเฉลย / ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สนทยา เขมวีรัตน์ และดวงใจ เขมวีรัตน์.(2552). *การวางแผนทางการเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์และคณะ .(2561). *การจัดการการเงินส่วนบุคคลกับความสุขด้านการเงินของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- สุวิมล ปานทอง. (2557). *การวางแผนเพื่อการเกษียณอายุ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562, จาก http://moneymoneyn.blogspot.com/2014/02/6_10.html
- สุขใจ น้ำผุด,อนุชานาฏ เจริญจิตรกรรม และสมนึก วิวัฒน์. (2557). *กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล*. กรุงเทพฯ : นักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย